

HANGİ DEMOKRASİ?

Ec. İsmail GÜMRÜKÇÜ(*)

Bu yazıda kendimle söyleşiyorum!.. Kuşkusuz bu durumun ilk bakışta hayli yadırgatıcı bir yansımaya neden olacağını da biliyorum: Ama yine biliyorum ki, "İlk kez başka türlü gelir, ikinci kez düşündükçe.." Zira hangimiz günlük yaşamamızda dahi kendimizle hesaplaşmıyoruz, kendimizi sorgulamıyoruz, kendimize sorular yöneltip yanıtlarını bulmaya-vermeye çalışmıyoruz.

Bu kez yalnızca sesli düşünüyorum, duyulsun istiyorum; hepsi o kadar işte! Demokrasiyi düşünüyorum, onunla ilgili söyleşiyorum, Bana soruyorum, ben yanıtlıyorum. Bana beni; ben bana diye..

Bana: Bir demokrasi, demokrasi sözcüğüdür'ki sürüp gidiyor? Bu ülkede'de sıkça "işte demokrasi" diye yinelenip duruluyor. Acaba var olan hangi demokrasidir. Ya da demokrasinin ne olduğu yeterince biliniyor mu?

Ben: Sanımca demokrasiden öte demokrasinin ne olduğunun sorunsallığından söz ediyorum. Bunun yanıtı, kısaca kabaca yine demokraside içkin. Şöyle'ki, demokrasinin ne olduğunu bilmek için ona neden gereksinim duyulduğunu açıklamak gerekir. Demokrasi sınıflı toplumlarda haksızlığa uğrayan insanların haksızlıklara karşı tek tek ya da örgütlü bir biçimde uğraş verebilmeleri özgürlüğüdür. Yani herkesin çıkarlarını savunmada özgür olması biçimidir. İşte bu haksızlıklara karşı uğraş verebilmenin ilksel koşulu düşünce (fikir) özgürlüğüdür. Haksızlıkları ortaya koyabilmek için öncelikle düşünmek, söz söylemek gerekiyor ki onlar açıklanabilsin, anlatılabilsin, kavratılabilsin. Onların anlatılabilmesi de onun özgürlüğü ile içkindir. İşte demokrasinin bilinemezliğinin sorunsalı onun varlık nedenlerinden ilkinin gerçek anlamda özgür olamaması yüzünden sürmektedir.

Bana: Anladığım kadarıyla demokrasinin neye yaradığını açıklaya-bilmek için öncelikle düşünce ve onu açıklama özgürlüğünün gerektiğini, demokrasinin bir boyutu olan bu özgürlüğün yine demokrasiyi kazanmakla eldelenebileceğini savlıyorsun. Peki bu özgürlük kazanılırsa demokrasi'de kazanılmış mı olur?

Ben: Bir yanıyla evet ama tümüyle eksik ve de yetersiz. Konuşma ve düşünce açıklama özgürlüğü kadar örgütlenme özgürlüğüne de gerekseme vardır. Zira düşünce namlusunda duran mermi gibi potansiyel bir güçtür. Nasıl ki mermi, tetiğe basılmadıkça bir metal'den başka bir şey değilse, düşüncede eyleme

(*) TEB Merkez Heyeti Üyesi

dönüşmeden anlaksal (zihinsel) bir ürün olmaktan öte bir değer taşımaz. Ne varki burada "eylem"le, "şiddet" sözcüklerini içselleştirmemek gerekir. Böyle bir yanılığ bizleri "düşünce başka, eylem başka" vargısına götürür ki şiddet işte böyle bir ortamda olgunlaşır, gelişir ve gerçekleşir. Eylem düşüncenin, söylenen sözün somutlaşmasıdır, oda örgütlenibilmektir. Bu yüzden de örgütlenmeye ve daha da önemlisi onun özgürlüğüne gereksinme vardır. Bu iki özgürlük demokrasi bütünselliğinin özsel tamamlayıcılarıdır.

Bana: Peki örneğin sen ya da sizin konunuz. Eczacı Odalarınız var, TEB' nizi var. Yani örgütlenmiş durumdasınız. Bu mesleki yapılanmanızı andığınızın yada çizdiğiniz demokrasi çerçevesi içerisinde nasıl değerlendiriyor- sun?

Ben: Mesleki anlamda bir örgütlenme içinde olduğumuz doğru. Düşünmek te büyük oranda serbest. Ama en genel anlamda içi boşaltılmış bir örgütlenme! Zira bizler, yani tüm eczacıları ile, yöneticileri ile bu ülkede yaşıyoruz. Eczaneler'de hastaneler'de, üniversitelerde vb.'de çalışıyoruz. Ortada bir ilaç gerçeği var, o ilacın sanayisi var, sanayisinin yapısı var, ilacın üretimi var, hammaddesi var, bu hammaddelerin dışsal öyküleri var, bizlerin ve bu ülkede yaşayanların yaşam düzeyine etkileyen bu ilaç hammaddelerinin ithaline ödenen dövizler var, ilacın olunamazlığına karşın onun toplumsal yoksunluğu var. İlaçla eklemleşen sağlık konusu var, resmi otorite var, onun sağlık-ilaç politikaları var ve giderek bu ülkede ulusal gelirin bin dolarlık sefaleti var. Biz, tüm bu toplumsal gerçeklerden adı BAĞ-KUR reçeteleri, eczane nöbetleri vb. diyerek kendimizi soyutlayamayız. Birey olarak soyutlayamayız, mesleki bir örgütlenme olarak soyutlayamayız. Zira gerçeğin bütün görünüşleri, zorunlu ve karşılıklı bağlarla birbirine bağlı, birbiriyle ilintilidir. Örneğin bizler eczacı örgütlenmeleri olarak günü geldiğinde "Barış" için, "İnsan Hakları" için, "çevre" için uğraş verebilmeliyiz. Öyleyse biliyoruz ki, barışta, insan hakları'nda, çevrede yine bizlerle ilgilidir. Onlar olmazsa BAĞ-KUR'da olmaz diye... Bu ve bu konularda her türlü desteği sağlayabilmeli, gerektiğinde organik ilişkilere de girebilmeliyiz. Çünkü biz ve bizler en evrensel tanımı ile insanız, insanlarız. Eczacı oluşumuz insan olma boyutunun yalnızca bir parçasıdır. Mesleki yapılanmamızın dayattığı demokratik kitle örgütü işlevinde bu zorunluluktan kaynak bulur.

Ama yasalarımız bizi, bunlardan dışlayan bir örgütlenmeye zorunlu kılmış. İnsan boyutumuz küçültülerek "sen eczacısın yalnızca eczacılıkla uğraş" denilmiş ve böylece demokrasiye "ateşten gömlek" giydirilmiş. Bizler için, bizler adına, bizler dışında kararlar alınmış, bizlerin karar almasına ve onların yaşama geçirilmesine hep sınırlar konulmuş, giderek yasaklarla engellenilmiş..

Aşağıdaki yasa maddemiz bu ve ayrıca demokrasinin neresinde olduğumuzun açık bir örneğini sergilemektedir;

"TEB ve Eczacı Odaları kuruluş amaçları ve kanunda belirtilenler dışında hiçbir faaliyet gösteremezler, kendilerine kanunla verilen görevlerin yerine getirilmesiyle ilgili olmayan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleyemezler; siyasetle uğraşamazlar, siyasi partiler, sendikalar ve derneklerle ortak hareket edemezler, bunlara maddi manevi yardım yapamazlar, bunlardan yardım alamazlar, onlarla

siyasi ilişki ve işbirliği içinde bulunamazlar, milletvekili ve mahalli idarelerin seçim-lerinde herhangi bir aday veya grubu destekleyemezler."

Yirmibirinci yüzyıla on yıl kala bu yasa maddesini bu satırlara alıntılanmak bile hem acı hem utanç veriyor! İsveç'te yaşayan nüfustan on kat fazla siyasi parti, dernek, sendika vb. üyesi var. Yani yedi milyon İsveçliye (çocuklar hariç) karşın yetmiş milyon üye var bu ülkede! Değil organik ilişkinin, organikliğin ta kendisinin yaşandığı bir dünyada ülkemizde işte öyle bir ülke!

Geliyoruz bu yasa maddesinin dört satır daha aşağısına.. Bu kez Türk Eczacıları Birliği "azasının maddi-manevi hak ve çıkarlarını korumak, bunları halkın ve devletin çıkarlarıyla en iyi şekilde telif'e çalışmak"la görevli kılınmış.

Şimdi sormak gerekiyor, yürüttüğü yetersiz ilaç politikalarına, hatta sağlık konusundaki oldurulmak istenen hastalık ideolojisine karşı iktidarı eleştirmek, bu eleştirileri gerektiğinde eyleme dönüştürmek, diğer muhalefet partileri ile, sendikalar ve meslek odaları ile ilişki içine girmek birlikte davranmak, yardım almak, TEB'nin "azasının maddi-manevi hak ve çıkarlarını koruması, bunları "halkın çıkarları ile telif'e çalışması" değil midir?

Ya da ilaç fiyatlarındaki haksız yükselişlere karşı çıkmak-durmak eczacıların ve halkın çıkarları ile özdeş değildir? Bu karşı çıkışın yine yaşama geçirilmesi için organik ilişkilere, eyleme gereksinim yok mudur? Eğer yoktur denilirse "azasının maddi-manevi çıkarları" nasıl korunacaktır?" Bunlar "halkın ve devletin çıkarlarıyla nasıl telif'e çalışılacaktır?"

Yine kamu kesiminde çalışan ama emeğinin karşılığını göremeyen maddi-manevi sürekli horlanan meslektaşlarının çıkarlarını korumak uğrunda onların sendikalaşabilmeleri için siyasi ilişkiler kurmak, bu konuda baskı unsuru olmak ekseninde diğer demokratik kitle örgütleriyle ortak hareket etmek onların "maddi-manevi çıkarlarına" hizmet değil midir?

Ama bu gereklerin yerine getirilmesi tümü ile yasaktır ve tümü yasak ağları ile örtülüdür. Biz ve diğer mesleki örgütler'de "ağlara takılan balıklar" gibiyiz. Değiş yerinde ise hep şarkı dinletiyorlar; ama onu söylemek yasak Adı'da "Demokrasi" Sözlere ise "tüm kurum ve kurallarıyla işleyen demokrasi". Yöntem; depolitizasyon. Yani toplumsal zehir depolitizasyondur. Ne var ki bu zehirden kurtulmak gerekiyor. Onun'da panzehiri politizasyondur. Yani meslek örgütlerinden, sendikalara değin tüm bu örgütlenmelerin doğalarından kaynaklanan iç dinamiklerinin seferberliği gerekir ki demokrasiye kan taşınabilsin, katılımcı olunabilsin, demokrasi o kan ile işlerliğine kavuşabilsin. Bu ve bunlar gerçekleşmezse demokrasi de demokrasileşemez, haksızlıklar da alıp başına yürür. Öyle ki bugün ülkemizde bir kesim çıkarları gereği "hastalık ideolojisini" mutlak kılıyor, diğer kesim "sağlık ideolojisi" diyorsa ve buna bağlı olarak sağlık diyen kesim politika dışında tutuluyor, onlara kendi çıkarlarını savunma olanağı verilmiyorsa, buna karşın karşı kesimlerin çıkarları adı "Demokrasi" diye topluma serbestçe dayatılıyorsa böyle bir oluşumun haksızlığı ve gerçek demokrasiye ve de insan haklarına olan karşıtlığı apaçık ortadadır.

Bana: Belki çok uzunca düşündün ama konu önemseliği seni hiç de haksız

kılmıyor. Neyse, bildiğim kadarıyla aktardığın yasaklamaların bir çoğu TÜSİAD için geçerli değil. Hatta bu dernek bu ülke'de iktidarlar getirip, gütürebilecek denli'de politize olmuş bir güç odağı. O kez bu yasaklar ya da yasaklamalar neden siz ve sizin gibi örgütlenmelere'

Ben: Yine demokrasiye dönmek gerekiyor.. Düşünceye getirilen yasaklarda (ki bu düşünceler onların çıkarlarıyla uyumsuzdur.) uğranılan haksızlığı bilmek, kavramak, öğrenmek engelleniyor. Ama onun'da özgürlüğü yetmiyor. Onu yaşama geçirebilmek için örgütlenme gerekiyor. Örgütlenme olunca o kez haksızlıklara karşı verilecek mücadeleler ortaya çıkıyor. Bir koşulla ki bu mücadeleler de örgütlenmede özgür olma biçiminde verilebilir. İşte buradan yola çıkarak şu vargıya varabiliriz; bazı düşünceler vardır, kendileri de örgütlenmeleri de tümü ile yasaktır. Çünkü kurulu düzenin çıkarları böylesini gerekli kılmaktadır. Bazıları da hiçbir sakıncası olmaksızın örgütlenirler. Bunlarda kendi içlerinde ikiye ayrılırlar; iki "Kanaryaların Morunu Sevenler Derneği" türü örgütlenmeler, ikincisi TÜSİAD, İEİS gibi ülkemizde ekonomiyi kontrol eden, parti ve parlamentoların karar sürecini kontrol eden kurumlardır. Bir başka türde mesleki ve o düzlemde toplumsal meşruluğundan kaynak bulan zorunlu örgütlenmelerdir ki, o da bizleriz. "Yasaklarla sınırlı kılınırsa yoktur hiçbir zararlı işlevi" deyip olduklarıdır. Öylece içini boşaltırlar ve yalnızca kendi üyeleri ile oyalatırlar. Zira içinin dolu olması demek en azından o ilgi konusundaki haksızlıkların hak biçimine dönüşmesi demektir. Bu ise belli kesimlerin işine gelmez, çıkarlarıyla çelişir. O kez onları da sakıncalı bulurlar ve yasak araçları ile engellerler. Ve o araçlar bu ülkede diğer oda ve kitle örgütleriyle iç içe yaşarlar, kol kola gezerler. Diğer örgütlenememelerin, sendikalaşamamanın yada kurumsal ve sendikal yetmezliklerin kökeni hep bu çıkar ağlarının yasakları ile örülüdür.

Bana: "İşlevsiz ve Zararsız" kılınmanız konusunda örnek verebilir misin?

Ben: Tabii, hemde çok. Örneğin "Muvazaa" konusu.. Bu konu yıllarca sorun olmuş, bugün de bu konumunu daha boyutluca sürdürüyor.. Bizler diyoruz ki bu sorunu bizlerin çözümü için gerekli yasal düzenlemeleri gerçekleştirin. Zira çözüm bizleriz. Ama siyasi iktidar buna yanaşmıyor, giderek karşı çıkıyor. Öyle ki yine çıkarlar çelişiyor. (Eczacı istihdamsızlığı, belirli kesimlerin baskıları vb) Diğer yanda da mesleğimizi yozlaştıran, giderek yoklaştıran bu sorun karşısında bizler hiçbir şey yapamıyoruz ya da yapmamız engelleniyor.

Ya da ilaç fiyatları konusu.. Örneğin diyoruz ki, 1984 ilaç fiyat kararnameşi ilaç fiyatlarının bugünkü önlenemez yükselişlerinin en önemli bir kaynağıdır. Bu kararnamenin mutlakla değiştirilmesi gerekir. Buna'da karşı çıkılıyor. Zira çıkarlar böyle davranmakla içselleşiyor. Ve bizler yine birşey yapamıyoruz ya da yapmamız engelleniyor.

Tarihin kendi yolunda kararlıca yürüdüğü ve her hareket için yargısını verdiği süreçlerde bunların tümünün adına da hep "Demokrasi" deniliyor.

Bana: Ama bu demokrasi değildir.

Ben: Ben'de öyle düşünüyorum.

BANA BEN, BEN BANA, BENLİĞE KAVUŞMAK NE GÜZEL.